

శ్రీసుదర్శనాష్టకము

ఆంధ్రవివరణంతో

వివరణకర్త

శ్రీమాన్ డా॥ ఈ.ఏ. శింగరాచార్యస్వామి

శ్రీవేదాంత దేశికులు రచించిన

శ్రీసుదర్శనాష్టకము

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కిక కేసరీ ।
వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

వేదాంతదేశికులు శతాధికగ్రంథకర్తలుగా, శ్రీవేంకటేశ ఘంటావతారులుగా, సర్వతంత్రులుగా, కవితార్కికకేసరిగా ప్రసిద్ధి నొందిన ఆచార్యవర్యులు. వీరి ప్రతిభ అసాధారణము, అనుపమేయము. ఈ మహనీయులు రచించిన పలు స్తోత్రములలో సుదర్శనాష్టకమొకటి. ఇది సుదర్శనమను పేరు కల్గిన భగవానుని ఆయుధరాజమును స్తుతించు గొప్ప స్తుతి. ఈ స్తుతి అసేతుహిమాచలము నిత్యానుసంధేయమై, భగవద్భక్తులకు సర్వాభీష్టప్రదమై అలరారుచున్నది.

ఈ స్తుతిని కవి రచించుటకు గల కారణములను వ్యాఖ్యాతలు రెండు విధములుగ వివరించిరి. పూర్వము ఒకానొక సమయమున గృధ్రసరస్తీరమున (తిరుపుళ్ కుழி అను దివ్యదేశమున) నివసించు భగవద్భక్తులకు శీతజ్వరబాధ కలుగగా, దేశికులు తన్నివారణార్థమై ఈ కృతిని రచించిరని- సంస్కృతవ్యాఖ్యాత తెలిపెను. **"శ్రీమత్ గృధ్రసరస్తటావనిజుషాం శ్రీవైష్ణవానాం పురా యశ్శీతజ్వర మత్తయే వ్యతనుత శ్రీహేతిరాజాష్టకమ్"** అని ప్రస్తుత వ్యాఖ్యానకర్త షోడశాయుధ స్తోత్రవ్యాఖ్యాన ప్రారంభమున పల్కుట స్మరింపనగును. ద్రావిడ వ్యాఖ్యాత వేఱు కారణమును చూపెను. ఒకానొక సమయమున దేశికులు తిరువహీంద్రపురమున నివసించునపుడు వేదబాహ్య, కుదృష్టి సిద్ధాంతములను ఖండించుచు, పరమత భంగమను ఒక ప్రౌఢమైన శాస్త్రగ్రంథమును రచింపవలెనను అభిప్రాయ పడిరి. అట్టి మహత్కార్యము శ్రీసుదర్శనుల అనుగ్రహమువలననే సిద్ధించునని తలచిన దేశికులు తమకు ఉపాస్యులును, సకలఫలప్రదులగు శ్రీసుదర్శన భగవానుని ప్రస్తుతించుచు ప్రస్తుత స్తోత్రమును రచించిరి. పిమ్మట ఈ స్తోత్రమునకు సంగ్రహరూపముగా **"ఎణ్డల వమ్బుయత్తుళ్"** అను పాశురమును అనుగ్రహించిరి. పరమతభంగమును నిర్విఘ్నముగా పూర్తిచేసిన పిదప శ్రీసుదర్శనులపట్ల కృతజ్ఞతా సూచకముగా **"షోడశాయుధస్తోత్రమ"**ను వేఱొక సుదర్శనస్తుతి రూపమైన కృతిని

రచించి, దానికి సంగ్రహరూపముగా, **"తికిరి ముழு"** అను పాశురమును రచించిరి. కావున శ్రీసుదర్శనాష్టకము, శ్రీషోడశా యుధస్తోత్రమును ప్రత్యేకస్తోత్రములుగా పరిగణింపబడుచున్నవి.

1. **ప్రతిభటశ్రేణిభీషణ ! వరగుణస్తోమభూషణ !**
జనిభయస్థానతారణ ! జగదవస్థానకారణ ।
నిఖిలదుష్కర్మకర్శన ! నిఖిలసద్ధర్మదర్శన !
జయ ! జయ ! శ్రీసుదర్శన ! జయ ! జయ ! శ్రీసుదర్శన ! ॥

ప్రతిభట = ప్రత్యర్థిభటుల, శ్రేణి = వరుసలకు (సమూహమునకు), భీషణ= భయంకరుడా, (భయమును కల్గించు నాదములను కల్గినవాడా !), వరగుణస్తోమ= శ్రేష్ఠములైన గుణముల సమూహమును, భూషణ = అలంకారముగా కల్గినవాడా!, జనిభయస్థాన = జన్మము అను భయమునకు స్థానమగు సంసారమునుండి, తారణ = దాటించువాడా!, జగదవస్థాన = లోకముల స్థితికి, కారణ = కారణమగు వాడా!, నిఖిలదుష్కర్మ = సమస్తపాపము లను, కర్శన =పోగొట్టువాడా, (నిగమ) నిఖిలసద్ధర్మ = (వేదములందు చెప్పబడిన) సకలములైన, గొప్ప ధర్మములను, దర్శన = దర్శింపచేయువాడా, శ్రీసుదర్శన = ఓ సుదర్శనమా, జయ జయ = విజయీ భవ, విజయీ భవ, శ్రీసుదర్శన జయ జయ =ఓ సుదర్శనమా! విజయీ భవ, విజయీ భవ.

"యస్య నాదేన దైత్యానామ్", "స ఘోషో ధార్తరాష్ట్రాణామ్" అనునట్లు ప్రత్యర్థులను తన ధ్వనితో బలహీనులను చేసి, వారి గుండెలను బ్రద్దలు చేయువాడవు, **"సమస్తకల్యాణగుణాత్మకోఽసౌ"** అనునట్లు సమస్తకల్యాణ గుణము లను సహజముగా కల్గినవాడవు, **"తేషా మహం సముద్ధర్తా మృత్యుసంసారసాగరాత్"** అనునట్లు సంసారసాగరమునుండి భక్తులను తీరమునకు చేర్చువాడవు, **"స్వాధీనత్రివిధచేతనాచేతనస్వరూపప్రవృత్తిభేదః"** అనునట్లు సంసారుల స్థితి ప్రవృత్త్యాదులకు కారణమగువాడవు, **"సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి"** అనునట్లు సమస్తపాపములను నశింపచేయువాడవు, **"శంఖప్రాంతేన పస్పర్శ బాలమ్"** అనునట్లు ఆశ్రితులకు (ధ్రువాదులకు) జ్ఞానమును కల్గించువాడవు, భక్తులకు

జయమును కల్గించునదిగా మంత్రశాస్త్రమున కీర్తింపబడినవాడవు, విజయలక్ష్మీ కటాక్షమునకు లక్ష్యమైనవాడవు అగు ఓ శ్రీసుదర్శనమా ! విజయీ భవ, విజయీ భవ.

2. శుభజగజ్రూపమండన ! సురజనత్రాసఖండన !
శతమఖబ్రహ్మవందిత ! శతపథబ్రహ్మనందిత !।
ప్రథితవిద్వత్సపక్షిత ! భజదహిర్బుధ్న్యలక్షిత !
జయ ! జయ ! శ్రీసుదర్శన ! జయ ! జయ ! శ్రీసుదర్శన ! ॥

శుభ = శుభాశ్రయమగు, జగద్రూప = భగవానుని విరాడ్రూపమునకు, మండన = అలంకారమైనవాడా!, సురజన= దేవజనులకు, త్రాస = (అసురులవలన కల్గు) భయమును, ఖండన = నశింపచేయువాడా !, శతమఖ = ఇంద్రుడు, బ్రహ్మ = బ్రహ్మయు అను వీరిచే, వందిత = నమస్కరింప బడినవాడా !, శతపథబ్రహ్మ = శతోపనిషత్తులచే, నందిత = కీర్తింపబడినవాడా !, ప్రథిత = ప్రసిద్ధులగు, విద్వత్ = పండితులచే, సపక్షిత = తమ పక్షమునకు చెందినవానినిగా చేసికొనబడినవాడా !, భజత్ = తనను భజించు, అహిర్బుధ్న్య = అహిర్బుధ్న్యుడని పాంచరాత్రమున చెప్పబడిన రుద్రునిచే, లక్షిత = లక్షింపబడినవాడా ! (తెలిసికొనబడిన మహిమను కలవాడా!), శ్రీసుదర్శన జయ జయ = ఓ సుదర్శనచక్రమా ! సర్వోత్కర్షతో వెలుగొందుము, శ్రీసుదర్శన జయ జయ = ఓ సుదర్శన చక్రమా! సర్వోత్కర్షతో విలసిల్లుము.

ఈ శ్లోకమున గల **"సురజనత్రాసఖండన"**, **"శుభజగద్రూపమండన"** ఇత్యాది విశేషణముల అర్థస్వారస్యమునుబట్టి శ్రీదేశికులు పాశురమున **"తికిరి"** అని కీర్తించిన చక్రముయొక్క కార్యములు సూచితములని మణిప్రవాళవ్యాఖ్యాత అభిప్రాయము. **"అణియార్ ఆழி"** అని, **"అశరర్ నేమియార్ పాఱు పాఱాక్కినాన్"** అని, **"దానవరై వీழ తన్నాழிప్పడై తొట్టు"** అనియు ఆழ்వార్లు చక్రమును భగవానునకు అలంకారముగా, సురులకు భయమును కల్గించు అసురులను, దానవులను నశింపచేయునదిగా కీర్తించిరికదా ! ముందు శ్లోకమున శ్రీసుదర్శనుని సమస్తకల్యాణగుణాకరత్వము ప్రతిపాదింపబడగా ఇందు వేదపాంచరాత్రాది శాస్త్ర ప్రతిపాద్యత్వము చెప్పబడినది.

"ఆழி యెழ" అని, **"ఆణియ త్తికిరి"** అనియు కీర్తింపబడిన విధముగా విశ్వరూపుడగు భగవానునకు అలంకారమైనవాడవు, **"సురద్విషాం ప్రాణవినాశీ"** అనునట్లు దేవతలను బాధించునట్టి రాక్షసులను నశింపచేయువాడవు, ఇంద్రుడు మొదలగువారిచే నమస్కరింపబడువాడవు, ఉపనిషత్‌శతముచే ప్రతిపాదింపబడు వైభవమును కల్గినవాడవు, ఆశ్రితులగు విద్వాంసులచే కీర్తింపబడువాడవు, అహిర్బుధ్న్యుడను భక్తునిచే (రుద్రునిచే) గ్రహింపబడిన మహిమను కల్గినవాడవు అగు ఓ సుదర్శనచక్రమా ! జయ ! విజయీ భవ ! జయ ! విజయీ భవ !

3. స్ఫుటతటిజ్జాలపింజర ! పృథుతరజ్వాలపంజర !
పరిగతప్రత్నవిగ్రహ ! పటుతరప్రజ్ఞదుర్గ్రహ !
ప్రహరణగ్రామమండిత ! పరిజనత్రాణమండిత !
జయ ! జయ ! శ్రీసుదర్శన ! జయ ! జయ ! శ్రీసుదర్శన ! ॥

స్ఫుటతటిత్ +జాలపింజర = ప్రకాశించు మెఱపుల సమూహమువలె బంగారు వర్ణమును (రూపమును) కలవాడా, పృథుతర = మిక్కిలి పెద్దవి అగు, జ్వాలపంజర = అగ్నిజ్వాలల సమూహము అను పంజరమును కలవాడా (జ్వాల అను పంజరముమధ్యనున్నవాడా) పరిగతప్రత్నవిగ్రహ = పరిగ్రహింపబడిన పురాతనమైన విగ్రహమును కలవాడా ! పటుతర = మిక్కిలి పటిష్ఠమైన, ప్రజ్ఞ = బుద్ధిని కలవారిచే కూడ, దుర్గ్రహ = గ్రహింప సాధ్యము కానివాడా, ప్రహరణగ్రామ = ఆయుధసమూహముచే, మండిత = అలంకరింపబడినవాడా, పరిజనత్రాణ = భక్తులను సంరక్షించుటలో, పండిత = సామర్థ్యమును కలవాడా, శ్రీసుదర్శన జయ జయ = ఓ సుదర్శనమా ! జయము జయము. శ్రీసుదర్శన జయ జయ = ఓసుదర్శనమా ! జయము జయము.

పాశురమున **"వళై వాయ్ ముశల"** మని పొగడబడిన ముసలము (రోకలి) అను ఆయుధముయొక్క కార్యములు ఈ శ్లోకమున సూచితములని మణిప్రవాళవ్యాఖ్యలో, యోగులకు సైతము అర్థము చేసికొనుటకు సాధ్యము కాని దివ్యవిగ్రహాది వైశిష్ట్యము తెలుపబడినదని సంస్కృతవ్యాఖ్యానములో కలదు.

ప్రకాశించు మెఱపుల సమూహముయొక్క వర్ణమువలె పసిడివన్నెను కలవాడా! మిక్కిలి పెద్దవి అయిన అగ్నిజ్వాలల సమూహమును కలవాడా! పురాతనమైన (నిత్యమైన) దివ్యమంగళవిగ్రహమును కలవాడా ! మిక్కిలి పటిష్ఠమైన బుద్ధిని

కలవారిచేకూడ తెలిసికొనుటకు సాధ్యము కానివాడా ! పలు దివ్యాయుధ సమూహముచే అలంకరింపబడినవాడా ! ఆశ్రితసంరక్షణలో సామర్థ్య మును కలవాడా ! ఓ సుదర్శనమా ! నీకు జయము జయము, నీకు జయము జయము.

4. **నిజపదప్రీతసద్గణ ! నిరుపధిస్ఫీతషడ్గుణ !**
నిగమనిర్వ్యూఢవైభవ ! నిజపరవ్యూహవైభవ ।
హరిహయద్వేషిదారణ ! హరపురప్లోషకారణ !
జయ ! జయ ! శ్రీసుదర్శన ! జయ ! జయ ! శ్రీసుదర్శన ! ॥

నిజ = తనయొక్క, పద = స్థానముయొక్క, ప్రీత = (ప్రాప్తిచే) సంతోషమును పొందిన, సత్ + గణ = సత్పురుషుల సమూహమును కలవాడా!, నిరుపధిస్ఫీత = సహజమైన వృద్ధినొందిన, షడ్గుణ =జ్ఞానము మొదలగు ఆఱు గుణములను కలవాడా !, నిగమ = వేదములచే, నిర్వ్యూఢ = నిర్వహింపబడిన, వైభవ = మహిమను కలవాడా !, నిజపరవ్యూహవైభవ = నిత్యములైన పరము, వ్యూహము మొదలగు రూపముల వైభవమును కలవాడా !, హరిహయద్వేషి = ఇంద్రశత్రువులను, దారణ = నశింపచేయువాడా !, హరపుర = వారాణసీపురము యొక్క, ప్లోష= దాహమునకును, కారణ = కారణమైనవాడా !, శ్రీ సుదర్శన జయ జయ = ఓ సుదర్శనమా ! జయ విజయీ భవ, శ్రీసుదర్శన జయ జయ= ఓ సుదర్శనమా! జయ, విజయీ భవ.

"వళైవిల్" అని పాశురమున స్తుతింపబడిన శార్ఙ్గమను వింటియొక్క కార్యము లిందు సూచితములని మణిప్రవాళవ్యాఖ్యలో కలదు. ఈ శ్లోకమున ఆశ్రితవిరోధినిరోధకత్వాదులు వర్ణింపబడినవని సంస్కృతవ్యాఖ్యలో కలదు.

నీయొక్క స్థానమును పొందుటద్వారా సంతోషించిన సత్పురుషులను కలవాడా ! జ్ఞానము, బలము, ఐశ్వర్యము, వీర్యము, శక్తి, తేజస్సు -అను ఆఱు గుణములను కలవాడా. వేదములందు కీర్తింపబడిన వైభవమును కలవాడా ! నిత్యములగు పరము, వ్యూహము మొదలగు అయిదు రూపములను కలవాడా ! ఇంద్రశత్రువులను సంహరించువాడా ! కాశీనగరదాహమునకు కారణమగువాడా! ఓ శ్రీసుదర్శనమా ! జయ ! విజయీ భవ. జయ ! విజయీ భవ.

5. **దనుజవిస్తారకర్తన ! దనుజవిద్యావికర్తన !**
జగదవిద్యానివర్తన (జనితమిస్రావికర్తన) ! భజదవిద్యానివర్తన ।

అమరదృష్టస్వవిక్రమ ! సమరజుష్టభ్రమిక్రమ !
జయ ! జయ ! శ్రీసుదర్శన ! జయ ! జయ ! శ్రీసుదర్శన ! ॥

దనుజ = అసురులయొక్క, విస్తార = (సంపదయొక్క) విస్తృతిని, కర్తన= ఖండించువాడా !, దనుజ = అసురులయొక్క, విద్యా = మాయను, వికర్తన = సమూలముగా నశింపచేయువాడా !, జగత్ = లోకమునందలి, అవిద్యా = అజ్ఞానమును, నివర్తన = పోగొట్టువాడా !, (జనితమిస్రా = సంసారమను చీకటిరాత్రికి, వికర్తన = సూర్యునివంటివాడా !), భజత్ = భక్తులయొక్క, అవిద్యా= అజ్ఞానమును, నివర్తన = నిశ్శేషముగా పోగొట్టువాడా !, అమర =దేవతలచే, దృష్ట= చూడబడిన, స్వవిక్రమ = తనయొక్క (నీయొక్క) విక్రమమును కలవాడా!, సమర = యుద్ధమందు, జుష్ట = ఆశ్రయింపబడిన (చేయబడిన), భ్రమిక్రమ = భ్రమణ భంగిని కలవాడా !, శ్రీసుదర్శన జయ జయ = శ్రీసుదర్శనమా ! జయము జయము, శ్రీసుదర్శన జయజయ = శ్రీసుదర్శనమా! జయము జయము.

"భజదవిద్యానికర్తన" అను విశేషణస్వారస్యమునుబట్టి ఈ శ్లోకమున భక్తుల సాంసారిక సకలదుఃఖనివర్తకత్వము తెలుపబడినదని సంస్కృతవ్యాఖ్యాత వివరించెను. "శెజ్గమల" మని పాశురమున ప్రస్తుతింపబడిన కరుణారవింద రూపమైన ఆయుధముయొక్క కార్యమిందు సూచితమని మణిప్రవాళవ్యాఖ్యాత సూచించెను.

అసురుల విస్తృతిని నశింపజేయువాడా ! రాక్షసమాయను పారద్రోలువాడా ! లోకములందలి అవిద్యను పోగొట్టువాడా ! (సంసారమను చీకటి రాత్రికి సూర్యునివంటివాడా !) భక్తుల అజ్ఞానమును నాశనము చేయువాడా ! దేవతలచే దర్శింపబడిన తనయొక్క విక్రమమును కలవాడా ! యుద్ధములందు విచిత్రము లైన భ్రమణములను కలవాడా ! శ్రీసుదర్శనమా ! జయము జయము. జయము జయము.

6. **ప్రతిముఖాలీఢబంధుర ! పృథుమహాహేతిదంతుర !**
వికటమాయాబహిష్కృత ! వివిధమాలాపరిష్కృత ।
పృథుమహాయంత్రతంత్రిత ! దృఢదయాతంత్రయంత్రిత
జయ ! జయ ! శ్రీసుదర్శన ! జయ ! జయ ! శ్రీసుదర్శన ! ॥

ప్రతిముఖాలీఢ = ఎడమ కాలును ముందుకు చాచి, కుడి కాలును మడచిన పెట్టిన ప్రత్యాలీఢమను సన్నివేశవిశేషమున, బంధుర = మనోహరమైన వాడా !, పృథు = విపులమైన, మహా = గొప్పవైన, హేతి = ఆయుధములచే, దంతుర = వ్యాప్తమైనవాడా !, వికటమాయా = వికటమైన మాయకు, బహిష్కృత = దూరమైనవాడా!, వివిధ = అనేకములైన, మాలా = మాలికలచే, పరిష్కృత = అలంకరింపబడినవాడా !, పృథు = గొప్పదైన, మహాయంత్ర = గొప్పదైన యంత్రమున, తంత్రిత = ప్రతిష్ఠింపబడినవాడా !, దృఢ =దృఢమైన, దయా = దయ అను, తంత్ర = తంత్రముచే, యంత్రిత = వశీకరింప జేసికొనబడినవాడా!, శ్రీసుదర్శన జయ జయ = ఓ సుదర్శనమా ! జయము జయము, శ్రీసుదర్శన జయ జయ = శ్రీసుదర్శనమా ! జయము జయము.

ప్రత్యలీఢమను సన్నివేశముచే మనోహరమైన రూపమును కలవాడా ! బలిష్ఠమైన, గొప్పవైన ఆయుధములచే వ్యాప్తమైనవాడా ! వికటమైన మాయకు దూరమైనవాడా ! అనేకవిధములైన మాలికలచే అలంకరింపబడినవాడా !, గొప్పదైన యంత్రమున ప్రతిష్ఠింపబడినవాడా ! దయ అనెడి తంత్రముచే వశము చేసికొనబడినవాడా ! శ్రీసుదర్శనమా ! జయము జయము, జయము జయము.

7. **మహితసంపత్సదక్షర ! విహితసంపత్ షడక్షర !**
షడరచక్రప్రతిష్ఠిత ! సకలతత్త్వప్రతిష్ఠిత ।
వివిధసంకల్పకల్పక! విబుధసంకల్పకల్పక!
జయ ! జయ ! శ్రీసుదర్శన ! జయ ! జయ ! శ్రీసుదర్శన ! ॥

మహిత = గొప్పదైన, సంపత్ = ఐశ్వర్యముచే, సత్+అక్షర = బ్రహ్మజ్ఞానులకు మోక్షరూపమైనవాడా !, విహిత = అనుగ్రహింపబడిన, సంపత్= ఐశ్వర్యమును కల, షట్ + అక్షర = ఆరు అక్షరములను కల్గిన మంత్రమును కలవాడా!, షట్ + అర = ఆఱు అరలను (కోణములను) కల్గిన, చక్ర= చక్రము నందు, ప్రతిష్ఠిత = ఉన్నవాడా !, సకలతత్త్వ = సమస్తతత్వముతలందు (భావము లందు), ప్రతిష్ఠిత = అంతర్యామి రూపమున నున్నవాడా!, వివిధ =పలువిధములైన, సంకల్ప = కోరికలకు, కల్పక = కల్పవృక్షమువంటివాడా!, విబుధ = దేవతల యొక్క, సంకల్ప= కోరికలను, కల్పక = కలుగజేయువాడా ! (ఉత్పాదకుడా !) శ్రీసుదర్శన జయ జయ = ఓ సుదర్శనమా ! జయము జయము, శ్రీసుదర్శన జయ జయ = ఓ సుదర్శనమా! జయము జయము.

ఈ శ్లోకమున **"వివిధసంకల్పకల్పక"**, **"విబుధసంకల్పకల్పక"** అను విశేషణముల స్వారస్యమునుబట్టి శ్రీసుదర్శనముయొక్క సకలఫలప్రదత్వము వర్ణింపబడినదని చెప్పనగును. **"అంకుశ"** మను ఆయుధముయొక్క కార్యములు సూచితములని మణిప్రవాళవ్యాఖ్య. మొదటి పాదమున **"మహితసంపత్ క్షతక్షర"** అని, **"మహితసంవిత్ క్షతక్షర"** అని పాఠాంతరములు కలవు.

గొప్ప ఐశ్వర్యమును ఇచ్చువాడా !, బ్రహ్మజ్ఞానులకు మోక్షరూపమైనవాడా! ఐశ్వర్యమును అనుగ్రహించు, ఆఱు అక్షరములను కల్గిన మంత్రముచే ఉపాస్యుడా!, షట్కోణచక్రవర్తీ!, అంతర్యామిరూపమున సకలతత్త్వములందు వ్యాపించి యున్నవాడా!, సమస్తములైన కోరికలను అనుగ్రహించువాడా! దేవతల అభీష్టములను తీర్చువాడా ! ఓ శ్రీసుదర్శనమా ! జయము జయము, జయము జయము.

8. **భువననేత్ర త్రయీమయ ! సవనతేజస్త్రయీమయ !**
నిరవధిస్వాదుచిన్మయ ! నిఖిలశక్తే ! జగన్మయ ।
అమితవిశ్వక్రియామయ ! శమితవిష్వగ్భయామయ !
జయ ! జయ ! శ్రీసుదర్శన ! జయ ! జయ ! శ్రీసుదర్శన ! ॥

భువననేత్ర = లోకములకు నేత్రమువంటివాడా ! త్రయీమయ = వేదస్వరూపుడా !, సవనతేజస్త్రయీమయ = యాగములోని మూడు విధములైన అగ్నుల రూపమైనవాడా !, నిరవధి = అవధి లేని, స్వాదు = భోగ్యమైన, చిత్+మయ = జ్ఞానాత్మకమైన స్వరూపమును కలవాడా !, నిఖిలశక్తే = సర్వవిధమైన శక్తిని కలవాడా !, జగత్+మయ = జగదాకారమును కలవాడా !, అమిత = అంతు లేని, విశ్వ = లోకములయొక్క, క్రియామయ = క్రియల రూపమైనవాడా!, (సర్వకర్మ సమారాధ్యుడా !), శమిత =ఉపశమింప జేయబడిన, విష్వగ్భయ = సంసారభయమను (నలు వైపుల గల భయమను), ఆమయ = వ్యాధిని కలవాడా!, శ్రీసుదర్శన జయజయ = శ్రీసుదర్శనమా ! జయము జయము, శ్రీసుదర్శన జయ జయ = శ్రీసుదర్శనమా ! జయము, జయము.

ముల్లోకముకు నేత్రమైనవాడా ! వేదస్వరూపుడా ! యాగములలో ఆరాధింపబడు గార్హపత్య - ఆహవనీయ- దక్షిణాగ్నులను మూడు అగ్నుల రూపమైనవాడా ! నిరవధికమైన, భోగ్యమైన జ్ఞానముయొక్క స్వరూపమైనవాడా!

సకలవిధమైన శక్తిని కలవాడా ! జగద్రూపుడా ! సర్వకర్మసమారాధ్యుడా ! భక్తుల సమస్త భయములు అను రోగమును పోగొట్టువాడా ! శ్రీ సుదర్శనమా ! జయము, జయము, శ్రీసుదర్శనమా ! జయము జయము.

9. **ద్విచతుష్క మిదం ప్రభూతసారం**
పఠతాం వేంకటనాయకప్రణీతమ్ ।
విషమేఽపి మనోరథః ప్రధావన్
న విహన్యేత రథాంగధుర్యగుప్తః ॥

వేంకటనాయకప్రణీతం = వేదాంతదేశికులచే అనుగ్రహింపబడినది, ప్రభూతసారం = గొప్ప సారమును (శక్తిని) కల్గినది అగు, ఇదం = ఈ, ద్విచతుష్కం = సుదర్శనాష్టకమును, పఠతామ్ = పఠించువారియొక్క, మనోరథః = మనస్సు అను రథము, విషమే = అసమమైన మార్గమున (తగని కోరికల యందు), ప్రధావన్ అపి = పరుగిడునది అయినను, (ఆసక్తమైనదైనను), రథాంగధుర్య = గొప్పవాడైన శ్రీసుదర్శన మూర్తిచే (శ్రీసుదర్శనమును దాల్చు శ్రీరంగనాథునిచే), గుప్తః = రక్షింపబడినదై, న విహన్యేత = భంగమును పొందదు (నశింపదు).

శ్రీసుదర్శనాష్టకమను స్తోత్రమును రచించిన పిమ్మట శ్రీదేశికులు **"అంతేఽనుష్టుభ మార్యాం వా కవిkృత్యాఖ్యయాఽన్వితామ్, కుర్యాత్ చాటుప్రబంధానా మేష సాధారణో విధిః"** అను సూక్తినిబట్టి తనయొక్క కీర్తి చిరకాలము నిలచుటకై తన పేరు, గ్రంథము పేరును కల్గియుండు శ్లోకముతో ఈ స్తోత్రమును పఠించినవారికి కలుగు ఫలములను తెలియజేయుచున్నారు.

శ్రీవేంకటనాథులచే అనుగ్రహింపబడినది, గొప్ప అర్థములను కల్గినది అగు ఈ సుదర్శనాష్టకమును పఠించు భక్తుల మనస్సు ప్రమాదవశమున అప్రాప్త విషయములందు సంచరించినను, భగవానునిచే (సుదర్శనముచే) రక్షింపబడినదై, ఉజ్జీవించును; నశింపదు. అది ఎట్లనగా- చక్కని, పటిష్ఠములైన చక్రములను కల్గిన రథము విషయమైన (ఎత్తు పల్లములతో కూడిన) దారిలో పయనించినను అది భగ్నము కాదుకదా !

